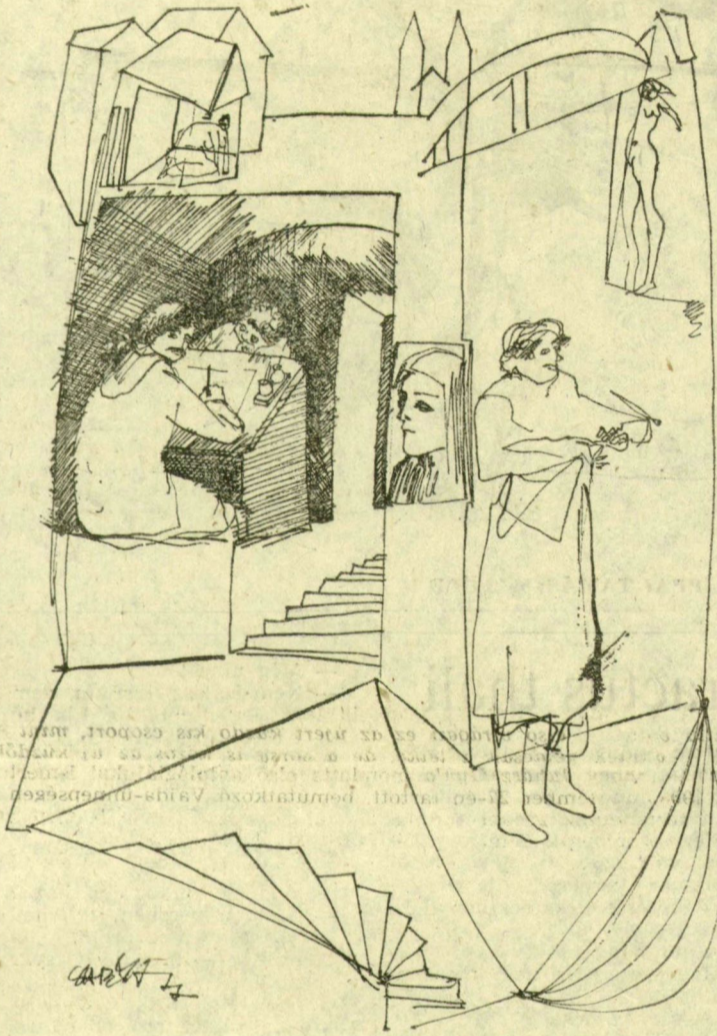

Szikszai Károly

Egy szoba emlékkönyvébe

Piros ékszer,
benne halántékom szilánkjai,
Testem nyomát az ágyon
majd fölزابálják a fiúk,
de hangom még jön-megy a szobában,
hiába söpörné össze,
hiába piszkítod be borosüveg-fejű
fiúkkal,
én ott vagyok,
sárgaházi szögekkel fejemben,
hiába ébredek máshol,
én ott vagyok,
ott maradok,
a falakban,
homlokod mögött.

SZABÓ ANDRÁS VÁZLATA

Szokolay Zoltán

Akvarell

kimerészkedik spirális mézházából az ősz
falióra díofa-dobozára gondol délelőtt az ember
borostás állához szorítja valahai születését
zene piros pallóján lopakodna a szőlőhegy felé
szálka szorult a hatalmas körömház alá
foszló csiganyálat húznak maguk után a piacra igyekvők
az ablakban a muskátli csónaklakk-szagot áraszt
távírat a szülőknek távirat a gyermekeknek
falhoz támasztott létrák
félrecsúsznak

Takáts Gyula

Vad rétegek

Lesárgult már a nyár a parton,
ami maradt, eszi a birka.
Folyónkról fölrepült a háló.
A múlt védett romokba írva

kószál a park mértani táján.
Majd gyorsan nád közé szalad
s jelenbe ázik talpának nyoma
a foszló, ritka csillagok alatt,

melyek, míg éltek, nem is ott,
itt közöttünk fénylettek, ragyogtak,
de lassan nincs mit róluk mondjak,

mert egyre mélyebben kereslek.
Vad rétegek préselt sora
alól kísért arcoknak vonala.

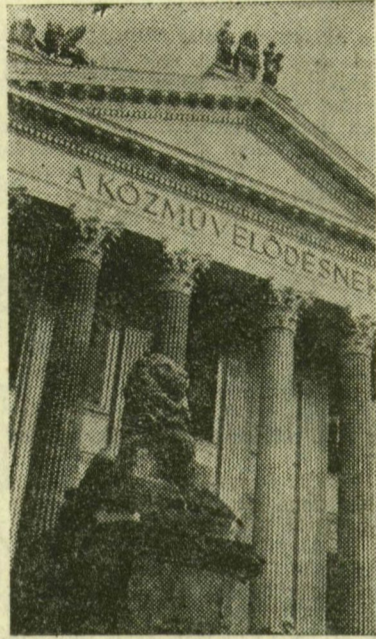

Városcímer a tarsolyon

A szegedi Móra Ferenc Múzeum születési anyakönyvének, A Szege-d-városi múzeum régiség és történelmi emléktára naplójának első bejegyzés- 1883 augusztus 27-én kelt s ígygyen szól: „Tarsoly: veres posztón gazdag arany és ezüst fonállal a város czimere kihimezve. Felül három réz kárika, szíjak befűzésére. Hozzá tartozik egy takaró, veres bőrből. Ily tarsolyai voltak a szegedi 1844-48. évi polgárorségi lovas tiszteknek. Adományozó: Nagy Károly kis-zombori plébános. (A Szege-di Híradó szerkesztősége útján). Az adományozó kijelentése szerint a tarsoly egykoron Jó József polgárorségi tiszt tulajdonát képezte.” Az írás Reizner János keze nyomát őrzi. De ebbe a naplóba vezette be egészen a 20-as évek végéig a gyűjtemény anyagát Tömörkény István, akinek keze nyoma 1902. február 19-től fedezhető fel és Móra Ferenc, aki először 1905. március 21-én jegyezté a naplóba. A tárgyak leírása mellett rajzok és térképvázlatok is gazdagítják a múzeumnak ezt a becses anyakönyvét.

A városi múzeum ügyének gondolata már a szabadságharc idején fölvetődött, de a polgári forradalom bukása megakadályozta a nemes kezdeményezés valóra váltását. A Bach-korszak éveiben Csaplár Benedek szorgalmazta a múzeumlapítást, majd Löw Lipót és Reizner János tettek lépéseket állandó városi gyűjtemény létrehozására. Adatok bizonyítják, hogy már 1872-ben módszeres gyűjtőmunka, körültekintő leletmentés és tudós feldolgozás folyt. Az 1879-es nagy árvíz után a katasztrófát követő újjászületés lendületét erősítette, hogy a körtöltés építésszor felszínre került az úgynevezett Szilléri-lelet, melyet Tisza Lajos királyi biztos a városnak ajándékozott, s ez a gazdag rézanyag — különböző eszközök, például csákány, kalapács, véső stb. — kultúrtörténeti fordulópontot jelentett a magyar régészet történetében, s adta a fölismerést, hogy hazánkban önálló rézkorral kell számolnunk. A számtalan lelet mellett a magángyűjtemények ajándékozása jelentette a végső impulzust az önálló városi múzeum megalakítására. A közgyűjtemény — mely leltárrendbe foglalta tárgyait, s így alkalmassá tette a tudományos feldolgozásra, mint ahogy azt Reizner János az Archeológiai Értesítőben meg is tette az első leletek bemutatásával — a Dugonics téri főreáliskolában volt, a Közművelődési Palota megépüléséig. Legrégibbi a numizmatikai gyűjtemény, melyet egyre gazdagodó régészeti, természettudományi és néprajzi (ennek tárgyait hosszú ideig a régiségtári naplóba regisztráltak) követett.

A kezdeti időben a múzeum személyzetét a múzeumőr vagy igazgató, a segédőr, néhány díjtalan gyakornok és a szolga alkotta. Kapuit vasár- és ünnepnapokon, valamint piacok alkalmával nyitotta ki a nagyközönség előtt. A nagy elődök közül — Reizner, Tömörkény, Móra — ez

utóbbi volt az, aki elsőként az országban didaktikai célzatú kiállításokat rendezett a közönség informálása, ismereteinek gazdagítása, nevelésük érdekében. Arra nincsenek följegyzések, hogy az intézmény történetének első évtizedeiben hányan látogatták a múzeumot, de a legutóbbi évtized adatai szinte lenyűgözőek. A Móra Ferenc Múzeum és kiállítóhelyeinek (Képtár, Vár, Feketeház, dorozsmai szélmalom, Opusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark) bemutatóit, az állandó és időszakos tárlatokat évente több mint 350 ezren keresték fel. Ez az elmúlt évtizedben több mint három és félmillió érdeklődőt jelent. A leltárkönyveket böngészve kiderül, hogy 95 ezer 921 régészeti, 49 ezer 098 (a szekrényekben plusz 94 ezer) természettudományi, 11 ezer 990 néprajzi, 6523 képzőművészeti, 656 iparművészeti, 49 ezer 829 numizmatikai, 4397 irodalomtörténeti és 13 ezer 209 történeti tárgyat regisztráltak, ez összesen 231 ezer 623 emlék. Az adattárban 38 ezer fotót és negatívot, 6200 diát, 3000 méter hangszalagot őriznek s mintegy 70 ezerre tehető a feldolgozásra váró anyagmennyiség. Imponáló és lebilincselő számok, melyek önmagukban is utalnak a múzeum megnövekedett feladataira, a megváltozott funkcióra, a szerteágazóbb tevékenységre.

A múzeumok feladata az elmúlt évszázadban jelentősen gyarapodott. Elsődleges célja a múlt megőrzésére érdemes emlékeinek feltárása, gondozása, feldolgozása és közkinccsé tétele. Ezek mintegy jelzik is a korszerű múzeum hármas feladatát. A „műsáknak szentelt liget” a Parnasszosz hegyéről leköltözött mindennapi életünk színtereire, a közönségtől elzárt éremgyűjtemény, régiségvár, ritkaságok raktározóhelye, a kultúra felve őrzött kincseinek tartománya kinyitotta kapuit és föl vállalta a feltárás, leletmentés és konserválás, a tudományos kutatómunka és a közművelődés hármas feladatát. Ez a nyitottság sok-sok

jelből vehető észre. A Budavári Palota nemzeti kincseitől a legkisebb település helyi emlékeit bemutató falumúzeumáig és iskolai gyűjteményekig széles a skála. Ebben a nagy rendszerben kiemelkedő helyet foglal el a szegedi múzeum — 1950-ig a Somogyi-könyvtárral közös igazgatás alatt állott, mely az államosítás után fölvette egykori hírneves igazgatójának Móra Ferencnek a nevét. 1962 óta a Csongrád megyei múzeumi szervezet központja. Helyét és rangját körültekintő és tudatos tevékenységgel vívta ki. Ásatási eredményei, régészeti kutatásai Európa-hírűek, több gyűjteménye nemcsak hazánkban, de határainkon túl is ismert. A tudományos munka eredményei évkönyvekben, bel- és külföldi szaklapokban, folyóiratokban jelennek meg. A kiállító és bemutatóhelyek gyarapodásával új közönséget is meghódítottak — évek óta népszerűnek a gyerekeknek játékos formában tartalmas ismereteket nyújtó múzeumi matinéik, egyre erősebbek a szocialista brigádokkal kötött kapcsolataik, pályázataik révén bekapcsolják a munkába a helytörténettel foglalkozó és nyelvjárásokat gyűjtő embereket is. A Móra Ferenc Múzeumban 60 főfoglalkozású dolgozó, közöttük 19 tudományos munkatárs tevékenykedik. Igen népszerű a múzeum fiólléjaként működő Opusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark, mely esszenciája a természettudományi, a régészeti, a történeti, a néprajzi s majdan a képzőművészeti profilnak. Nem is beszélve a „genius loci”-ről, a két honfoglalás helyének szelleméről.

A múzeumok reneszánszukat élék — tapasztalhatjuk naponta. Dr. Trogmayer Ottó, a 100 éves intézmény és a megyei múzeumok igazgatója azonban nem ülhet a száz esztendő babérjain. Elkezdődött a Somogyi-könyvtár költözködési hadművelete, melylyel párhuzamosan születnek a tervek a megüresedő termek birtokba vételére. Statikai vizsgálat dönt majd az átépítések nagyságáról, de elképzelések természetesen máris születtek. A megüresedő egész emelet nem nyílhat meg kiállítások és bemutatók részére, hiszen a múzeum legnagyobb gondját, a raktározást — ha nem is megoldani — enyhíteni kell. Mindenesetre tervek között szerepel múzeumi klub és előadóterem kialakítása, új bemutatóhelyek létrehozása. Így lehetőség nyílik majd, hogy a múzeumi törzsanyag nagyobb hányadával ismerkedhessenek meg a látogatók, s közönség elé kerülhessen néhány hagyaték szép anyaga is. A jövő nyáron minden valószínűség szerint megnyithatja kapuit a Feketeház, mely otthont ad az újkortörténeti és munkásmozgalmi osztálynak, amely itt rendezi majd állandó és időszakos bemutatóit. Gyarapszik Opusztaszer, s bizonyára emlékezetes kiállítások színtere lesz ezután is a képtár.

A város címerével ékesített tarsoly egy immár messzeföldön híres 100 esztendő, de ifjú múzeum jelképe lehetne, melynek homlokán ott van küldetése és hivatása: a közművelődésnek.

TANDI LAJOS

Jusztícia a patikabemutatón

1883. év.

(1. sz. 1883. aug. 27.)

szám. k. 54. 130. A.

Tarsoly, veres posztón gazdag arany és ezüst fonállal a város czimere kihimezve. Felül három réz kárika, szíjak befűzésére. Hozzá tartozik egy takaró, veres bőrből. Ily tarsolyai voltak a szegedi 1844-48. évi polgárorségi lovas tiszteknek.

Adományozó: Nagy Károly kis-zombori plébános. (A Szege-di Híradó szerkesztősége útján). Az adományozó kijelentése szerint a tarsoly egykoron Jó József polgárorségi tiszt tulajdonát képezte.

(2. sz. 1883. szept. 17.)